

זוג ו פרד בתיבת אי הנחת. רויטל בקשי פרויס

זוג ו פרד בתיבת אי הנחת.

קצת לפני השיטפון הידוע ביותר בהיסטוריה האנושית, המבול התנכי, ציווה האל על נח לאסוף אל התיבה שהורה לו לבנות, שנים מכל חי: ומִכָּל הַחַי מִכָּל בֶּשֶׂר, שְׁנַיִם מִכָּל, תָּבִיא אֵל הַתֵּבָה לְהַחֲיִית אֹתָהּ, זָכָר וּנְקֵבָה יְהִי. כמה נח היה ככה טרום המבול. זוגות זוגות, זכר ונקבה והחיים, בתיבה. ואז הגיעה היונה, כזכור, לא לבדה, אלא יחד עם ענף של זית שנתן את אות הפרידה מהתיבה של הנוחות.

שיר הילדים "פרידה מתיבת נח" שכתבה נורית זרחי, מתאר בפשטות קסומה ועולזת את הדרמה שהתרחשה במעמד הפרידה ההוא.

זוגות זוגות יורדים מן התיבה

זוגות זוגות

ומנידים שוורים לנח בראשם נוגות

היה נעים

שפנים את קצה אפם מנענעים תודה

פרוות האריות רועדת כמפל חיטה

העכברים והסנאים קדים קידה

פורחים תוכים פלמינגו סנוניות

והוא עומד ומסתכל

כיצד זוגות זוגות

הם נבלעים

בג'ונגלים בתוך ההר על הפסגות על צמרות עצים

גבוהים גבוהים

נעלמים במחילות

קופצים את תוך הים

וגוחנים אל החולות

שלום, קופיף אחרון נופף לו בידו

וכך נותר לו נוח לבדו.

החיות שהפרטנר המיני טבעי להן עזבו את התיבה זוגות, זוגות, זכר ונקבה, ואילו נוח שעל אף שההנחיה האלוהית ל"שנים מכל תביא אל התיבה" כללה גם אותו, נותר לאחר המבול, לבדו, לא בזוג כי אם כאי זוגי. החיות בשניים, שהוא ראשון המספרים הזוגיים והאדם, לבד, אחד, בודד, נותר עם המספרים האי זוגיים/כמספר אי זוגי.

הביטוי 'זוג או פֶּרֶד' ובנוסח אחר 'זוג או פֶּרֶט', כלומר, זוגי או אי זוגי, שנבחר ככותרת לערב זה, גם הוא, מוכר לנו מעולם הילדים. זהו משחק שבו צריך לנחש אם מספר העצמים המוסתרים בכף היד, האם הוא זוגי או לא זוגי. היה ויסתיר בידו אחד הילדים את עצם האדם, נתקשה להכריע האם זוגי או אי זוגי הוא?

(על אף ש"זכר ונקבה בראם ויברך אתם, ויקרא את שמם 'אדם' ביום הבראם. פתח בשניים: "זכר ונקבה", ומסיים בלשון יחיד: "אדם")

מחד "ברור שלמין האנושי יש צורך להפגיש זרע עם ביצית לשם הרבייה." (מילר, הסימפטום הלקאניאני) במשלב הזה אין האדם מותר מהבהמה, והוא כמותם מספר זוגי.

אומנם לשם הרבייה יש הכרח בזוג: זרע וביצית אך "מפגש זה, בין הזרע לביצית, ממשיך מילר, אין הוא מפגש בין שתי פרסונות. הוא התנאי להתרבות האנושית וניתן לכתוב את

כך: . זו נוסחה מזויפת, אך ניתן לכתוב אותה כך, שכן היא רשומה בעצם טבעו של המין האנושי, בממשי של המין" ..

להבדיל מבעלי החיים, אצל האדם אין חפיפה בין הרבייה המינית לבין יחסי המין. "אנו יודעים שניתן להבדיל מפגש זה של ביצית וזרע מהמפגש הגופני, שהרי הפיתוח העכשווי של הגנטיקה, המדע, מבליט את העובדה שנוסחת ההתרבות האנושית יכולה להתממש מחוץ לקשר הפיזי בין גוף לגוף: הזרעה מלאכותית בפרספקטיבה של השכפול/השיבוט מבליטה את קיומם של שני ממדים: ממד ההתרבות (הרבייה) המינית וממד יחסי המין. רבייה ללא יחסי מין אפשרית ויחסי המין אפשריים גם ללא התרבות (רבייה)".

אי חפיפה זו, שמקורה בשפה, אותו "הטפיל" שדבק במין האנושי והבדילו מיתר בע"ח כחיה שאנו מכנים הווייה מדברת, פינתה מקום לצו של התרבות, בעיקר באמצעות הדת, המורה כן לרבייה ולא ליחסי המין. זה הוא ציווי אתי. "יש להודות שהזרע והביצית מציינים טוב יותר להוראות הכנסייה מאשר בני האדם. אלו עושים ביחסי המין דברים שאינם מתאימים להוראות הכנסייה, אך הזרע והביצית מציינים להוראות בדיוק, גם אם הם אינם מכירים אותה. מדוע? כי הוראת הכנסייה רשומה אם אפשר לומר זאת כך, בממשי של הגנטיקה האנושית. הנוסחה מתוכנתת בממד הגנטי אך היא איננה מתוכנתת בממד של המפגש בין בני האדם המיניים (בין שתי פרסונות). בשל אי החפיפה הזו ניתן להבחין שמדובר רק בדרישה ממשלב אתי", ציווי תרבותי. (מילר, הסימפטום הלקאניאני)

שיסוע ראשוני חד וברור זה, בין הרבייה המינית לבין יחסי המין אליבא דה פרויד עם לאקאן "הוא השיסוע, החלוקה בין האהבה לבין המיניות".

עבור פרויד הדחף הגניטלי מניח את הזוג-זכר ונקבה כתואם לזוג גבר-אישה. פרויד: מניח שהדחף הגניטלי הוא המוביל כביכול מין אחד אל המין האחר במטרה לקיים משגל לצורך רבייה.

כעזר לנגדו לאקאן דוחה את קיומו של הדחף הגניטלי, את דחפי האני של פרויד, המגלמים את מה שמכונה היחס המיני. : "היות שהדחף הגניטלי אינו קיים, יש לעצבו בשדה של האחר, כמו שאומר לאקאן..."

לכן אין אנו מתרחקים מהקליניקה כאשר אנו מדברים על הנושא שלנו בימי העיון הללו היום. לא פוגשים ביחס בין גבר לאישה בממד הדחפים.

היחס הזה לא בא לידי פורמולציה אלא בשדה של האחר.

היחס גבר-אישה, מקבל צורה בתוך השיח, בקונטקסט של הקשר החברתי, בקרב התרבות המציעה אופנים שונים לייצר זוגות" (שם).

משפחות חדשות, חד הוריים, חד מיניים, שלשות ועוד, נישואין הם סימפטום חברתי. "נישואין מונוגמיים הם המצאה שהופיעה ברגע מסוים בהיסטוריה שאותו העמיסו בשלל משמעויות. הכנסייה ידעה תמיד שנישואין הם מראית עין ונדרשה לכבד גם את ההתענגות. מחד בשם הרבייה מנסים להשריש את האמונה שהנישואין הם דבר מה טבעי, כך שממשיגים אותם כנישואין בין הווייה של מין אחד לבין הווייה של המין האחר ובנוסף כמונוגמי- עם אדם אחד בלבד. מאידך בתקופה הנוכחית אנו עדים להופעתם של סימנים לזמנים חדשים". את ההזמנה לערב זה עיטרה תמונה שצולמה לפני כשבועיים, בשדרות וושינגטון בת"א. "אישה וגבר זו מוסכמה חברתית". (גרפיטי על קיר בניין בשדרה)

ההומוסקסואלים דורשים נישואין חוקיים. "זו מתקפה מצדם המיועדת להוכיח שהנישואין הם מראית עין. האפשרות להוכיח לנוירוטיים, שבטמטום מאמינים בנישואין כטבעיים, שמדובר אך ורק במראית עין "בהבניה חברתית", מקסימה אותם. איני נוהג לחתום על עצמות, על זו חתמתי כי נראה לי מוצדק לחלוטין מה שהם מבקשים, ואני חייב לומר שזכרו של מישל פוקו חייבני לחתום, הוא תמיד הגן על המחלקה לפסיכואנליזה בחיי הזוגיות".

אין יחס מיני. "אין כל דבר קבוע מראש עבורנו, בני האדם, יש לנו איברים ואיננו יודעים מה לעשות בהם, אנו צובעים אותם כדי למצוא להם שימוש כלשהו. האדם מנסה לתת מובן, ליעד תפקידים לאיבריו. במובן הזה אומר לאקאן: אין יחס מיני, כלומר אף שיש יחסים, יש נוסחה גנטית, אין דבר מה שווה ערך לכך במישור של היחס בין הווייה מינית להווייה מינית אחרת. ומאחר שאין יחס מיני יש סימפטומים. סימפטומים נורמליים, קולקטיביים, הנראים נורמליים במשך זמן מסוים, סימפטומים לא טיפוסיים או סימפטומים המאפיינים סובייקט מסוים, וכולם נענים להיעדר נוסחה של יחס מיני בממשי" (שם).

הסימפטום נרשם כמה שמופיע כחסר, כחסר של פרטנר מיני טבעי. במין האנושי אין מצוין מיהו הפרטנר הטבעי, "המין אינו מספיק כדי להשיג פרטנר. מכאן שכל פעם שנקשר קשר מדובר בקשר סימפטומטי. במין שלנו מה שהנו הכרחי, מה שאינו חדל להיכתב, כמו שאומר לאקאן, נכתב תחת צורת הסימפטום. במילים אחרות, אין קשר כלשהו שניתן לקשור בין שני בני אדם אשר לא יעבור דרך הסימפטום. זה מה שהוביל את לאקאן לקשור בין פרטנר לבין סימפטום. ניתן היה לחשוב שכשהפרטנר הוא סימפטום זה לא הפרטנר הנכון. ברם, פרטנר שעבר סימפטומיזציה הוא דווקא הפרטנר הנכון יותר, כי הוא נמצא הכי קרוב ליחס המיני. מכאן שהמקרים של (איחוד) נפגש- סימפטומטי הם אלה המכוונים למה שהכי קרוב ליחס המיני במין שלנו או למה שיכול להתקיים מיחס זה במין האנושי. "

"כשהולכים לפגוש אנליטיקאי, הולכים לפגוש פרטנר, פרטנר חדש שטרם פגשת בחיך שאתו אתה הולך לשחק מהלך חדש. כדי שהמהלך הזה יקרה צריך את השניים, אותו ואתך, ששניכם תהיו שם בגופכם. והמהלך המשוחק בדיבור בלבד. ומדוע? למה להוסיף לחיים שלנו את מהלך המשחק הזה ואת הפרטנר הזה לדיבור, את בין השיח הנוסף הזה שבנוסף לכל מדבר מעט. חייבים להודות בכך, אנו עושים את זה כאשר אנו הולכים לאיבוד עם הפרטנרים הקיימים בחיים שלנו. בוודאי שזה היה פשוט יותר במידה והיה דבר כזה כמו היצר המיני. לו היצר המיני היה קיים במין האנושי, זה היה פשוט והפסיכואנליזה לא הייתה קיימת, כיוון שלא היה צורך לשאול שום דבר. מאחר והיה קיים כוח עיוור, כוח אילם המכוון ומוליך אותנו לעבר הפרטנר שלו אנו זקוקים, פרטנר מודל, הפרטנר הסטנדרטי, זה שמתאים לי ללא ספק, זה היה אידאלי. דרך אגב, זה ללא ספק הרעיון או האידאלי שאפשר לגבש ביחס למיניות של החיות. לא צריך להיות פסיכואנליטיקאי בשביל לדעת שלא כך הדברים מתרחשים במין האנושי. המיניות אצל האדם לא עוברת דרך האינסטינקט. בן האנוש לא הולך ישירות אל הפרטנר שלו. הוא צריך קודם לעבור במבוך. במבוך מראות שלם. בדרכים ללא מוצא והמיניות שלו מתפרצת, פרובלמטית, סתורה. ובסופו של דבר, אפשר לומר, היא רבת מכאוב. אין אינסטינקט. יש פונקציות הרבה יותר מורכבות: יש את האיוו, ישנה ההתענגות וקיימת האהבה. בנוסף לכל, כל זה לא מתואם ולא בהרמוניה ואינו מתכנס אל עבר פרטנר אחד שיהיה מושלם, שלגביו תהיה לנו וודאות שהוא האחד." (ההמצאה של הפרטנר, מילר)

מזוג או פרד לזוג ופרד

האקדמיה ללשון העברית מלמדת שהמילים פְּרָד ופְּרָט אינן חדשות והן מציינות גרגירים בודדים של פרי, כמו הרימון לדוגמא. השורשים פר"ד ופר"ט קרובים זה לזה ומתחלפים ביניהם בקשר להפרדת גרגרי פרי. אם כן איך נוצר הקשר בין פְּרָד או פְּרָט למשמעות של מספר אי-זוגי? התשובה לשאלה זו נעוצה כנראה בלשון הערבית.

בערבית פְּרָד (فَرْد) פירושו דבר יחיד, אי-זוגי. שורשה של מילה זו מקביל לשורש העברי פר"ד, כגון במילים פְּרֹד, נְפָרַד. צמד המילים זֶגֶל (זֶג = זוג) ופְּרָד משמש לציון אופיים של מספרים. כמו מונחים ערביים רבים בתחום המתמטיקה והמדעים – חדר גם הצמד הזה אל העברית של ימי הביניים, לרוב בצורה 'זוג ונפרד'.

ר' יוסף אלבו (מאה י"ד-ט"ו) מביא כדוגמה לדבר "שאי אפשר לשכל לצייר מציאותו" את "היות המספר האחד בעצמו זוג ונפרד יחד" (ספר העיקרים מאמר שלישי פרק כה). ואבן-עזרא כותב: "ודע כי האחד סוד כל המספר ויסודו, ושנים תחלת מספר הזוגות, ושלושה תחלת מספר הנפרדים" (הפירוש הארוך לשמות ג, טו).

לסיום נעיר כי משחק האגוזים הקרוי 'זוג או פרד' (או 'זוג או פרט') נקרא בימים עברו בשם 'תָּם וְחָסֵר' – תָּם הוא מספר שלם, כלומר זוגי, וְחָסֵר הוא מספר אי-זוגי. (משחק בשם זה נזכר בספרות הרבנית של ימי הביניים בקשר לשאלה אם מותר לשחק בו בשבת).

מילר מדבר על מטוטלת לקאניאנית שבצידה האחד יש את ה- "אין יחס מיני" ובשני – "יש מן האחד." שנדמה כי היא מקבילה למטוטלת בין זוג ופרט.

סיכום:

267: יומיים שלושה של מראית עין של ראשית אהבה

270: "הקביעה שכולנו שונים, היא אקסיומה של הטבעיות שלנו. אנו דומים זה לזה רק ממרחק, ובמידה שבה איננו אנו. לכן החיים נועדו לבלתי מוגדרים, יכולים לחיות יחד רק אלו שאינם מגדירים את עצמם לעולם והם, אלו ואלו, אף אחד.

כל אחד מאתנו הוא שניים וכאשר שני בני אדם פוגשים זה את זה, מתקרבים זה לזה, נקשרים,
נדיר הוא שכל הארבעה יוכלו להסכים" . . . (פסואה, ספר אי הנחת)